

Lietuvos matematikų draugijos veikla 2007–2010 metais

LMD valdybos pirmininkas Jonas Kubilius

Vilniaus universitetas

Naugarduko 24, LT-03225 Vilnius

E. paštas: jonas.kubilius@mif.vu.lt

Santrauka. Trumpai apžvelgiama LMD veikla per paskutiniuosius trejus metus.

Raktiniai žodžiai: matematikos draugija, matematikos olimpiada, matematikos disertacija, matematikos konferencija.

Susirinkome į kasmetę konferenciją. Šį kartą Šiaulių universitete. Čia renkams jau penktąjį kartą. Esame posėdžiavę 1976, 1984, 1992 ir 2000 metais. Pagal mūsų draugijos statutą Draugijos valdyba renkama trejiems metams. Dabartinės valdybos kadencija šiais metais baigiasi. Todėl ši mūsų konferencija yra ir ataskaitinė, ir rinkiminė. Mėginsime trumpai apžvelgti, kas vyko matematikos fronte Lietuvoje per paskutinius trejus metus.

Lietuvoje matematika dėstoma ir beveik visur dirbamas mokslinis darbas šiose įstaigose: Vilniaus universitete, Matematikos ir informatikos institute (pastarasis įtraukiamas į VU kaip autonominis padalinys), Vilniaus pedagoginiame universitete, Kauno technologijos universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete, Vytauto Didžiojo universitete, Lietuvos žemės ūkio universitete, Šiaulių universitete, Klaipėdos universitete, Mykolo Romerio teisės universitete, Lietuvos karo akademijoje. Be to, keliose kolegijose, kurios dabar taip pat vadinamos aukštosiomis mokyklomis. Matematikos darbuotojų skaičius tose įstaigose yra itin didelis. Nemaža jų dalis priklauso LMD. Dar esama didžiulės matematikos mokytojų armijos. Tiesa, jie turi savo draugiją (asociaciją), bet kai kurie priklauso ir LMD. Matematikų grupės nevienodai gausios ir stiprios. Jau seniai susiformavo gana pajėgūs kolektyvai VU, MII. Gerokai sustiprėjo KTU, VGTU, VPU, ŠU, KU.

Matematikos istorija ilga ir sudėtinga, kaip ir pati Lietuvos istorija. Tačiau iš esmės ilgą laiką tai buvo tik matematikos dėstymo istorija. Tik Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę 1918 m. ir įsteigus universitetą Kaune, pasirodė pirmieji matematikos mokslinio darbo daigai. Tiesa, iki tol būta šiek tiek mėgėjiškų darbų. Per dvi dešimtis metų buvo padėtas pagrindas tolesnei matematikos plėtrai. Tų daigų pirmieji želmenys pasirodė tik po Antrojo pasaulinio karo. Nors reikėjo dar dešimties metų. Iš pradžių buvo laikomasi nuostatos, kad jėgas reikia koncentruoti nedaugelyje kryptų. Susiformavo mokslinio tyrimo kryptys. Plačiausiai dirbama tikimybių teorijos ir jos įvairių taikymų srityje.

Jau seniai savo pozicijų neužleidžia skaičių teorija, kuri glaudžiai siejasi su tikimybių teorija. Esminių rezultatų gauta tikimybinėje kombinatorikoje. Sėkmingai

tiriamos diferencialinės lygtys, skaičiavimo metodai. Nagrinėjamos matematinės logikos, operacijų tyrimo, funkcinės analizės ir kitų šakų problemos. Kaskart (geriau nei „vis labiau“) gausėja darbų iš matematikos istorijos. Išspausdinta tęstinio leidinio „Matematinė mintis Lietuvoje“ trečioji knyga.

Nors matematikos moksliniai rezultatai dažniausiai gaunami individualiai, tačiau svarbi ir mokslinė aplinka. Didelis vaidmuo tenka moksliniams seminarams. Jie atsirado praėjusio šimtmečio šeštajame dešimtmetyje. O vienas jų, susikūrus LMD, virto jos seminaru ir vyko apie 40 metų. Dabar jų esama daugiau. Tai tikimybių teorijos seminaras, kuris vyksta MII, skaičių teorijos seminarai VU ir ŠU, matematikos metodikos seminaras VU ir kiti. Klaipėdos universitete pradėjo veiklą seminaras „Erdvinė statistika ir jos taikymai“. VGTU veikia „Matematinio modeliavimo ir analizės“ seminaras, MII veikia „Diferencialinių lygčių ir skaitinių metodų“ seminaras. Pasigendama Vilniuje seminaro, kuris apimtų įvairias matematikos sritis. Matematikai dirba savo siaurose srityse, nedaug suvokia, ką daro jų kolegos. Toks užsisklendimas savo kambarėlyse nėra naudingas matematikos plėtrai. Juk didžiausi atradimai paprastai daromi ribinėse srityse.

Gerėja matematikų kvalifikacija. Daktaro disertacijų apginama nemažai. Mokslo „reformatoriai“ pasiekė, kad Lietuvoje liktų tik vienas mokslinis laipsnis: vietoj buvusių kandidato (nevykęs terminas) ir daktaro laipsnių liko tik vienas laipsnis – daktaro. Reikalavimai jam gauti sumažėjo. Tiesa, kurį laiką dar buvo praktikuojamas habilituoto daktaro laipsnis, kuriam gauti dar reikėjo rašyti ir ginti disertacinį darbą. Vėliau tai tapo habilitacijos procedūra. . . , kol visai ir ji buvo panaikinta. Reikia pabrėžti, kad disertacijų lygis sumenko. Tačiau yra gražių išimčių: P. Drungilo ir V. Zemlio disertacijos pateko tarp penkių geriausių fizinių mokslų srities disertacijų, apgintų Lietuvoje 2008 metais, o G. Alkausko disertacija (2009) pelnė specialųjį prizą už originalumą. Konkursus organizuoja Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga. Nepaisant to, sunkiai skinasi kelią darbai iš matematikos istorijos. Žinoma, jų pobūdis skiriasi nuo disertacijų iš kitų sričių. Tačiau vengiama spręsti jų gynimo problemas. Štai kolegė B. Ragalytė jau seniai išlaikė doktorantūros egzaminus, parašė ir publikavo disertacinį darbą. Manau, kad jis galėjo būti ginamas dar praėjusiais metais, tačiau neapgintas iki šiol.

Lietuvoje organizuojama nemažai matematikos mokslinių konferencijų. Šiais metais birželio pabaigoje vyks jau dešimtoji Vilniaus tarptautinė tikimybių teorijos ir matematinės statistikos konferencija. Kasmet rengiamos mūsų draugijos konferencijos: 2007 m. ją organizavo VGTU, 2008 – VDU, 2009 – MII, šiais metais – ŠU. KTU 2008 ir 2010 m. suorganizavo studentų konferencijas, kuriose dalyvavo studentai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Lenkijos universitetų. KTU kasmet organizuoja respublikinę konferenciją „Matematika ir matematikos dėstymas“. Anksčiau joje aktyviai dalyvaudavo matematikos mokytojai. Dabar jų aktyvumas sumažėjo. VGTU 2007 m. Trakuose suorganizavo dvylikąją konferenciją „Mathematical Modelling and Analysis“, 2008 m. Druskininkuose surengė tarptautinę jaunųjų mokslininkų konferenciją „High Performance Scientific Computing“, o šiais metais vėl Druskininkuose – 15-ąją tarptautinę konferenciją „Mathematical Modelling and Analysis“. Šiaulių universitetas 2008 m. suorganizavo tarptautinę skaičių teorijos konferenciją, skirtą prof. A. Laurinčiko 60-mečiui. MII, KTU Panevėžio filialas ir VU 2009 m. Panevėžyje suorganizavo tarptautinę konferenciją „Differential Equations and Their Applications“, skirtą prof. M. Sapagovo 70-mečiui.

Negalime skųstis leidinių stoka. Reguliariai išeina „Lietuvos matematikos rinkinys“. Ilgą laiką jis buvo leidžiamas Lietuvoje. Kiekvienas numeris buvo verčiamas į anglų kalbą ir spausdinamas bei platinamas užsienio leidyklų. Pastaruoju metu tai darė *Springer*'io leidykla.

2007 m. „Lietuvos matematikos rinkinio“ steigėjai – LMD, VU ir MII – pasirašė su *Springer*'io leidykla sutartį. Dabar leidžiamas „Lithuanian Mathematical Journal“ anglų kalba. Kiekvienas numeris parengiamas Lietuvoje, o spausdina ir platina *Springer*'io leidykla. Kol kas viskas vyksta sklandžiai. Redakcija gauna pakankamai straipsnių. Žurnalas dabar turi ISI indeksą. Senasis pavadinimas yra panaudotas žurnalui „Lietuvos matematikos rinkinys (LMD darbai)“. Leidžiami dar keli žurnalai: MII leidžia „Nonlinear Analysis, Modelling and Control“, KTU – recenzuojamą leidinį „Matematika ir matematinis modeliavimas“, VGTU – „Mathematical Modelling and Analysis“, ŠU – kasmetį leidinį „Šiauliai Mathematical Seminar“.

Jau seniai pribrendo mokslinių darbų vertinimo problema. Autoriaus veikla apibūdinama jo publikacijų ir citavimų skaičiumi. Šie skaičiai kai ką parodo, tačiau negalima tų rodiklių suabsoliutinti. Juk galima straipsnį suskaidyti į atskiras dalis ir jas atskirai publikuoti. Citavimų skaičius taip pat nėra patikimas rodiklis. Neseniai vyko LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus posėdis tema „Mokslininkų matomumas“. Buvo išvardyti autoriai skyriaus nariai, kurie cituojami daugiau kaip 1000 kartų. Tokių buvo rasta tarp fizikų ir chemikų. Tik nebuvo nė vieno matematiko. Negi matematikai yra kvailesni ar tingesni. Taip nėra. Tai tik vertinimo metodo trūkumas. Kol apie smegenų kūrybinę veiklą žinome labai mažai, vertinimas skaičiais jo kūrybingumo yra labai apytikslis. Žinoma, toks vertinimas labai patogus administratoriams ir biurokratinio aparato atstovams. Paspaudei kompiuterio mygtuką – ir žinai, kas ko vertas. Ne per seniai toks vertinimo būdas visai pagrįstai sukėlė didelį humanitarų nepasitenkinimą. Pagaliau buvo pripažinta, kad jų darbus reikia vertinti kitaip. Ta pati mintis peršasi ir apie matematikų darbų vertinimą. Šią problemą ne vienas matematikas yra kėlęs. Pastaruoju metu spaudoje labai motyvuotai nagrinėja R. Norvaiša. Konferencijos dalyviams išplatinome nutarimo projektą, kurį tiktų priimti.

Reikia pasidžiaugti aukštųjų mokyklų ryšiais su vidurinėmis mokyklomis. Iš pradžių apie olimpiadas. Kaip žinoma, pati olimpiadų veikla Lietuvoje prasidėjo 1951 m. Pirmoji olimpiada buvo tik Vilniaus mokyklų varžytuvės. Ją organizavo VU fizikos-matematikos fakulteto studentų mokslinė draugija. Jos pirmininku tada buvo fizikas M. Mikalkevičius (jau miręs). Jie pasikvietė prof. Z. Žemaitį, kuris, kaip žinome, niekada nesikratė visuomeninio darbo, jei tik matė, jog tai naudingas dalykas. 1952 m. buvo suorganizuota visos Lietuvos moksleivių olimpiada. Tokia olimpiada buvo pirmoji visoje tuometėje Tarybų Sąjungoje. Sąjunginės olimpiados buvo pradėtos organizuoti gerokai vėliau. Dar vėliau atsirado tarptautinės olimpiados.

2007 m. vasarą Vietname vykusi pasaulinė olimpiada atnešė Lietuvai pirmąjį – ir kol kas vienintelį – aukso medalį. Jį pelnė KTU gimnazijos mokinys Kęstutis Česnavičius. Bronzos medalius pelnė Vilniaus licėjaus mokiniai Vytautas Gružlys ir Aistis Atminas, pagyrimo raštą – dar vienas Licėjaus moksleivis Gytis Žilinskas. Apskritai pastaraisiais metais Lietuvos komanda tarp valstybių, turinčių iki 5 milijonų gyventojų, būtų tarp prizininkų. Nuolat lenkiame ir mūsų kaimynų – Latvijos ir Estijos – komandas.

2008 m. pasaulinėje olimpiadoje Madride visi Lietuvos komandos nariai pelnė apdovanojimus. Sidabro medalį iškovojo Vilniaus licėjaus mokinys V. Gružlys, bronzos –

G. Žilinskas ir KTU mokinys Vaidotas Kurlianskas. Pagyrimo raštus gavo kėdainiškis Jonas Pauliukevičius ir Vilniaus licėjaus mokinys Julius Jonušas.

2009 m. olimpiadoje Brėmene (Vokietija) atjaunėjusi Lietuvos komanda iškovojė sidabro medalį. Jį pelnė kaunietis Vaidotas Juronis. Du bronzos medalius gavo Vilniaus licėjaus mokiniai Greta Kuprijanovaitė ir Linas Klimavičius. Atkreipkime dėmesį, kad G. Kuprijanovaitės bronzą – pirmasis Lietuvos merginų medalis pasaulinėse matematikos olimpiadose apskritai.

1986 m. atsirado dar kitokios olimpiados – komandinės. A. Zabulionio iniciatyva, LMD palaikant, Vilniaus universitete atsirado komandinė Lietuvos moksleivių matematikos olimpiada profesoriaus Jono Kubiliaus taurei laimėti. Čia varžosi ne atskiri asmenys, o komandos, sprendžiančios 20 uždavinių. 1999 m. rugsėjo mėnesį vykstančias komandinės olimpiadas papildė ir Lietuvos jaunesniųjų klasių mokinių varžytuvės. Komandos, dalyvaujančios komandinėse varžytuvėse, atsiveža ir išbando jose savo būsimą pamainą. Minėtina, kad jose gali dalyvauti visi norintieji, ypač vilniečiai. Keletą metų jos vyko kaip Lietuvos jaunesniųjų klasių mokinių V–VII klasių olimpiada, o vėliau buvo rengiamos jau dviem amžiaus grupėms: vienoje grupėje varžosi V–VI klasių, o kitoje – VII–VIII klasių mokiniai. Šią komandinę olimpiadą kartu su dviem jaunesniųjų klasių varžytuvėmis savo jėgomis vykdo iš esmės MIF studentai, doktorantai ir pastaraisiais metais vis labiau – buvę olimpiadininkai, besimokantys prestižiniuose Anglijos universitetuose.

2009 m. kartu su šiomis trejomis varžytuvėmis buvo pradėta rengti dar viena olimpiada – draugiškos varžybos Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei pagerbti ir atminti. Be Vilniaus ir Kauno atstovų, dalyvavo ir Minsko komanda. Šias varžybas nutarta rengti reguliariai. Pastebėtina, kad geresniems negu anksčiau Lietuvos komandų pasirodymams tiek pasaulinėse, tiek ir tarptautinėse Baltijos kelio komandinėse olimpiadose didelės reikšmės turi per daugelį metų nusistovėjęs glaudus Lietuvos ir Baltarusijos matematikų bendradarbiavimas. Jau dešimtmetį Baltarusijos komanda dalyvauja Lietuvos komandinėje olimpiadoje profesoriaus Jono Kubiliaus taurei laimėti, o Lietuvos komanda varžosi Baltarusijos moksleivių olimpiadose. Moksleiviai V. Juronis ir V. Gružlys yra tapę Baltarusijos čempionais, o mūsų aukso medalininkas K. Česnavičius yra Baltarusijos vicečempionas. Minėtina ir tai, kad Lietuvos komanda baigiamąjį pasirengimo pasaulinėms olimpiadoms etapą rengia kartu su Baltarusijos komanda.

Pastaraisiais metais komandinių olimpiadų ir jaunesniųjų klasių konkursų užduotis parenka R. Kašuba, talkinamas pasaulinių olimpiadų sidabro ir bronzos medalių laimėtojo A. Noviko. Jie taip pat vadovavo Lietuvos komandai, pernai pirmą kartą pakviestai dalyvauti Vidurio Europos šalių matematikos olimpiadoje, vykstančioje jau treji metai. Tai ir individuali, ir komandinė olimpiada. Vidurio Europos olimpiadoje dalyvauja 10 valstybių. Į trečiąją olimpiadą mums pavyko būti pakviestiems. Tad tikimės, kad nuo šiol Lietuvos komanda galės dalyvauti reguliariai. Tai labai rimta Vidurio Europos valstybių matematikos olimpiada, perėmusi daugelį svarbių pasaulinės olimpiados bruožų. Pirmasis Lietuvos komandos pasirodymas buvo visai neblogas, o Vilniaus licėjaus mokinė Elena Dulskytė pelnė bronzos medalį. Minėtinas ir doktoranto bei pasaulinės olimpiados medalininko P. Šarkos indėlis tiek rengiant Lietuvos komandos narius, tiek pravedant įvairius konkursus. Jis yra daug dirbęs ir su Vidurio Europos matematikos olimpiados medalininke E. Dulskyte.

Po Lietuvos komandinės olimpiados paprastai vyksta atranka į tradicinę Baltijos regiono valstybių komandinę olimpiadą, kuri, Baltijos valstybėms grįžus į tarptautinę

arena, iš esmės išsirutuliojo iš Lietuvos komandinių jaunųjų matematikų olimpiadų. Per pastaruosius trejus metus Lietuvos komandai gerai sekėsi šiose tarptautinėse komandinėse olimpiadose. 2007 m. Baltijos kelio olimpiadoje Lietuvos komanda liko 4-a, surinkusi 74 taškus iš 100 galimų (tiek pat kaip 3-oje vietoje likusi Vokietijos komanda); 2008 m. ji buvo vėl buvo 4-a, nedaug atsilikusi nuo trečią vietą užėmusios Sankt-Peterburgo komandos. Atnaujinta Lietuvos komanda Tronheimo mieste Norvegijoje 2009 m. užėmė 5-ą vietą, aplenkusi Vokietijos komandą. Atskirai verta pabrėžti, kad stublinamai gerėja pasaulinių matematikos olimpiadų dalyvių pasirengimas. Gerai pasirodyti būtent matematikos olimpiadoje daugeliui šalių tapo pasipuikavimu. Nenuostabu, kad dalyvaujančių šalių skaičius persirito per šimtą, nieko nestebina tokių matematikos žvaigždyne naujų šalių kaip Peru iškovojami aukso medaliai.

Ilgametis Lietuvos olimpiadų organizatorius ir Lietuvos komandos vadovas J. Mačys vadovauja ir Lietuvos *Kengūros* konkurso organizavimo komitetui. Kartu su kitais Lietuvos atstovais (M. Skakauskienė, A. Noviku, R. Kašuba) jis vyksta į kasmečius tarptautinius *Kengūros* komiteto susitikimus, kuriuose yra parenkami uždaviniai, vėliau verčiami ir pritaikomi Lietuvos mokiniams. Šių mokslo metų parengiamasis *Kengūros* komiteto susitikimas vyko Minske. Pažymėtina, kad *Kengūros* konkursas laikytinas mažąja masine matematikos olimpiada. Joje dalyvauja apie 60 tūkstančių Lietuvos mokinių. Užduotys rengiamos 4 kalbomis. R. Kašuba kartu su A. Noviku yra kasmet atsakingi už tarptautinės *Kengūros* stovyklos matematinius renginius.

Daugelis Matematikos ir informatikos metodikos katedros darbuotojų dalyvauja įvairiuose regioniniuose konkursuose. Doc. A. Apynis yra pagrindinis matematinių konkursų (profesoriaus Broniaus Grigelionio taurės) ir kruopštus sistemingo parengiamojo darbo dabar jau visoje Panevėžio apskrityje organizatorius (labiausiai Pasvalyje, bet labai intensyviai ir Pakruojyje). Prof. E. Stankaus iniciatyva vyksta olimpiada Rietave. R. Kašuba yra prisidėjęs prie Mažosios profesoriaus Jono Kubiliaus taurės konkurso atsiradimo Raseiniuose. E. Stankus, A. Apynis bei VPU doc. J. Šinkūnas kasmet dalyvauja ir tradicinėse Alytaus apskrities varžytuvėse. KTU ėmėsi organizuoti dar vienas varžytuves Raseiniuose. ŠU atstovai organizuoja profesoriaus Vytauto Liutiko taurės varžybas Kretingoje. Jau tris kartus Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijoje įvyko varžytuvės ŠU rektoriaus taurei laimėti. ŠU organizuoja IV–V klasių matematikos olimpiadas. Iki šiol įvyko jau 12 renginių. Regioninių konkursų yra daug daugiau, negu čia spėta įvardyti.

Savo konkursus rengia VPU bei ŠU. Vyksta KTU organizuojamas profesoriaus Jono Matulionio konkursas. Kiekvienais metais jo metu rengiamas seminaras matematikos mokytojams, atlydėjusiems mokiniams į konkursą. 2010 m. seminare perskaitytos tokios paskaitos:

1. *Interaktyvios audio-video telepamokos demonstracija. Naujos mokymo galimybės.* Prof. E. Sakalauskas.
2. *Išpūdžiai iš tarptautinio konkurso „atmintinis“.* Lekt. B. Narijauskaitė.
3. *KTU akademinės pažangos centro veikla ir perspektyvos.* Doc. I. Tiknevičienė.

Ir įvairių kitų olimpiadų, konkursų metu atlydėjusiems mokiniams mokytojams organizuojami dalykiniai seminarai, skaitomos paskaitos.

Jaunuoliams, siekiantiems universitetinio išsilavinimo, norintiems maksimaliai tobulinti savo intelektinius gebėjimus, 2008 m. įsteigtas KTU Akademinės pažangos centras. Jo įsteigimą inicijavo KTU matematikai (įstatus parengė doc. V. Janulionis

ir doc. B. Narkevičienė). Gabiems studentams centras sudarys sąlygas lavinti savo gabumus ir sėkmingai siekti mokslo aukštumų. 2008 m. rugsėjį studijas pradėjo pirmoji sustiprinta technologijos ir tikslųjų mokslų 25 pirmakursių grupė. Paskaitas jiems sustiprintu lygiu skaito geriausi universiteto matematikai, fizikai ir informatikai, akademinę globą teikia fakultetų mokslininkai. Centras dirba ir su matematikos mokymosi sunkumų turinčiais studentais. KTU matematikai 2009 m. aktyviai dalyvavo įkuriant KTU vaikų universitetą. Pagrindinė organizatorė – doc. B. Narkevičienė. Dėstytojai skaitė paskaitas pirmiesiems universiteto klausytojams. Pagrindinis KTU vaikų universiteto tikslas – sudominti 8–12 metų amžiaus vaikus matematikos, fizikos ir technologijos mokslais ir populiarinti tų dalykų studijas.

R. Kašuba parengė tris knygeles anglų kalba, skirtas jaunesniųjų klasių konkursų uždaviniais „Once upon a time I saw the puzzle“. Olimpiadiniai uždaviniai ir jų sprendimai talpinami interneto portale www.technologijos.lt. Minėtina ir P. Šarkos, P. Simonaičio, P. Kantauto bei L. Melniko internete esanti Matematikos knyga, kurioje sudėta daug gerų uždavinių. A. Apynis ir E. Stankus jau dešimtmetį vadovauja atkurta Lietuvos jaunųjų matematikų mokyklai, praveda baigiamąjį konkursą ir kasmet išleidžia po užduočių knygele. 2007 m. buvo priimti 657, o baigė 327 mokiniai; 2008 m. priimti 664, o baigė 315; 2009 m. priimti 362 mokiniai. Užduotis ir metodinę medžiagą rengė J. Šinkūnas, I. Bagdonienė, E. Stankus, L. Papreckienė, A. Apynis, E. Tumėnaitė, E. Mazėtis, A. Urbonas, V. Pekarskas.

Vyksta ir studentų matematikos olimpiados. Pastaraisiais metais VU Matematikos ir informatikos fakulteto matematikai gražiai pasirodė Ostravoje (Čekijoje) vykstančioje universitetų studentų matematikų olimpiadoje, o Andrius Stankevičius tose varžybose yra užėmęs absoliučią ketvirtą vietą.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, atsirado galimybės tiesiogiai bendradarbiauti su užsienio šalimis. Mūsų draugija buvo priimta į tarptautines organizacijas. Pirmoji iš jų – Europos matematikų draugija (EMS). Ji buvo įkurta 1990 10 28 susirinkus įvairių Europos kraštų atstovams Mondralino kurorte netoli Varšuvos. Mūsų draugija taip pat yra EMS steigėja. Netrukus pasiprašė būti priimti ir į Tarptautinę matematikų uniją (IMU). Teko mokėti metinius mokesčius. Draugija tiek pinigų neturėjo. Tada nebuvo Mokslo ministerijos. Mokslu rūpinosi įgaliotinis prie Ministrų Tarybos. Porą metų jis skirdavo mums reikiamas lėšas. Vėliau atsirado daugiau draugijų, kurios pateko į tarptautines organizacijas. Vyriausybei buvo sunku rasti lėšų visoms joms. Buvo nutarta neskirti nė vieni. Tada paprašėme EMS ir IMU atleisti nuo nario mokesčio. Tas ir buvo padaryta. Už kelerių metų draugija pradėjo gauti lėšų už „Lietuvos matematikos rinkinio“ vertimą į anglų kalbą. Tuomet jau galėjome patys apsimokėti. Tačiau mūsų dalyvavimas EMS veikloje buvo epizodinio pobūdžio. Per pastaruosius trejetą metų aktyviau įsitraukėme į vykdomųjų organų veiklą. Pirmininko pavaduotojas prof. E. Manstavičius 2008 m. dalyvavo nacionalinių draugijų prezidentų pasitarime Luminy (Prancūzija), 2009 m. – Varšuvoje. Šiuometis pasitarimas Bukarešte dėl Islandijos ugnikalnio suaktyvėjimo neįvyko.

Pasitarimuose buvo svarstomi EMS santykiai su Europos mokslo fondu, Europos matematikos tyrimo centrų (ERCOM) veikla ir matematikos infrastruktūros plėtotė. Vieningos EMS pastangos ir asmeniniai kontaktai buvo vaisingi. Pavyzdžiui, Europos mokslo fondas pagaliau suprato išskirtinę matematikos padėtį tarp kitų fizinių mokslų ir 2009 m. pasirašė sutartį su EMS dėl nekonkursinio matematikos konferencijų, rengiamų ERCOM centruose, finansavimo. EMS pavyko įtikinti Europos mokslo fon-

dą, kad matematikai tyrimų infrastruktūra yra taip pat svarbi kaip ir kitoms fizinių mokslų kryptims. Jau yra pasiektas susitarimas dėl 10 milijonų eurų skyrimo Europos matematikos infrastruktūrai. Tai vėl bus finansuojama per ERCOM centrus. Kyla mintis, kad žymiausi Lietuvos matematikai, dabar jau suburti į Vilniaus universitetą ir pajėgumu prilygstantys Vengrijos A. Renyi institutui ar Lenkijos Banacho centrui, taip pat galėtų siekti ERCOM statuso ir per jį gauti lėšų konferencijoms bei kitiems renginiams. Žinoma, tai daugiau mokslo institucijų, o ne LMD klausimas.

Pasitarimuose buvo diskutuojama dėl matematikų darbų bibliometrinio vertinimo. Buvo pritarta Tarptautinės matematikų unijos anksčiau publikuotai rezoliucijai. Bukarešto susitikime buvo numatyta aptarti požiūrį į taikomąją matematiką. Labai aktyvus taikomosios matematikos komitetas pačioje EMS. Kadangi susitikimas Bukarešte negalėjo įvykti, tai diskusija nukelta į Vykdomojo komiteto posėdį, kuris vyko š.m. liepos mėn. Sofijoje. Tokiame posėdyje 2009 m. Utrechte LMD atstovavo prof. R. Leipus.

1 lentelėje pateikiame LMD valdybos narių, išrinktų 2007 m., sąrašą.

Pažymėtina, kad išleistos dalyvavimui EMS veikloje lėšos sugrįžta kitu būdu. Šiais metais tarptautinės Vilniaus 10-tosios tikimybių teorijos konferencijos dalyviams iš Rytų šalių skirta 3500 eurų parama. Apie LMD lėšas bus kalbama revizijos komi-

1 lentelė. LMD valdybos narių, išrinktų 2007 m., sąrašas

Nr.	Vardas, pavardė	Įstaiga	Veiklos sritis
1	Vytautas Bernotas	VPU	Mokytojų rengimas
2	Kęstutis Dučinskas	KU	KU atstovas
3	Bronius Grigelionis	MII	Mokslinė veikla
4	Feliksas Ivanauskas	VU	Matematikų rengimas VU
5	Vytautas Janilionis	KTU	Matematikų rengimas KTU
6	Henrikas Jasiūnas	VU	Lietuvos matematikų muziejus
7	Donatas Jurgaitis	ŠU	ŠU atstovas
8	Algimantas Juozapavičius	VU	Informatika
9	Romualdas Kašuba	VU	Olimpiados
10	Jonas Kubilius	VU	Valdybos pirmininkas
11	Ričardas Kudžma	VU	VU atstovas
12	Antanas Laurinčikas	VU	Moksliniai ryšiai
13	Juozas Mačys	MII	Olimpiados
14	Eugenijus Manstavičius	VU	Pirmininko pavaduotojas
15	Vygantas Paulauskas	VU	Statistikų sąjungos atstovas
16	Vidmantas Pekarskas	KTU	KTU atstovas
17	Henrikas Pragarauskas	MII	MII atstovas
18	Kazys Pulmonas	VPU	Ryšiai su mokytojais
19	Rimantas Rudzkis	MII	Statistikos taikymai
20	Stasys Rutkauskas	MII	Mokslinis sekretorius
21	Jonas Sapagovas	KMU	Kauno (be KTU) atstovas
22	Mifodijus Sapagovas	MII	MII atstovas
23	Leonas Saulis	VGTU	VGTU atstovas
24	Rimantas Skrabutėnas	VPU	Iždininkas
25	Vilius Stakėnas	VU	Matematikos populiarinimas
26	Eugenijus Stankus	VU	Jaunųjų matematikų mokykla
27	Gediminas Stepanauskas	VU	Matematikų rengimas
28	Marytė Skakauskienė	ŠMM	ŠMM atstovė, olimpiados
29	Darius Šiaučiūnas	ŠU	Mokytojų rengimas
30	Juozas Šinkūnas	PU	Ryšiai su mokytojais
31	Marytė Zenkevičienė	Kolegijos	Mokytojų ir dėstytojų atstovė

teto pranešime. Tačiau svarbu paminėti, kad šiais metais pirmininko pavaduotojo parengtas projektas Lietuvos mokslo tarybos paskelbtam asociacijų finansavimui susilaukė sėkmės – į LMD kasą įplaukė 8113 Lt. narystės tarptautinėse organizacijose mokesčiams padengti ir LMD interneto svetainei atnaujinti. Svetainė galėtų tapti patogia LMD narių virtualaus bendravimo vieta ir informacine baze mūsų archyvinei medžiagai.

Šią ataskaitą parengė Valdybos pirmininkas, remdamasis Valdybos narių pateikta medžiaga. Ataskaitą pakoregavo pavaduotojas ir mokslinis sekretorius. Valdybos vardu norėčiau padėkoti visiems kolegoms, dalyvavusiems LMD veikloje.

SUMMARY

Activities of the Lithuanian Mathematical Society in 2007–2010

J. Kubilius

The article gives a survey of activities of the Lithuanian Mathematical Society during the past three years. Some problems of the mathematical life in Lithuania are raised.

Keywords: mathematical society, mathematical olympiad, mathematical thesis, mathematical conference.